

4. Disponibilní zdroje a jejich užití

Výsledky výpočtu vytvořených zdrojů k dispozici pro konečné výdaje a celkové konečné výdaje (užití celkových zdrojů vychází z účtu výroby a služeb. Stranu vytvořených zdrojů představuje tuzemská produkce a stranu užití tvoří mezispotřeba, hrubé národní konečné výdaje (konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a vývoz. Z analytického hlediska (i s přihlédnutím k tomu, že o struktuře produkce již byla zmínka) hrají významnou úlohu disponibilní zdroje a jejich užití, o jejichž struktuře a vývoji v obou státech bude dále pojednáno.

- Vyšší podíl HDP na disponibilních zdrojích v ČR než v SR**

Hodnota vytvořených zdrojů a jejich užití za rok 2005 v ČR 5 044,0 mld. Kč a v SR 2 682,6 mld. Sk byla větší než v roce 1995 o 2 769,9 mld. Kč, resp. o 1 773,2 mld. Sk. Struktura těchto národohospodářských disponibilních zdrojů i celkových konečných výdajů se každoročně měnila v obou státech v závislosti na výše uvedeném pohybu složek úhrnné poptávky a nabídky. HDP se v roce 2005 podílel na zdrojích 58,9 % v ČR a 54,8 % v SR, což ve srovnání s rokem 1995 bylo méně o 5,6 p.b. resp. o 9,6 p.b. Zbývající podíly náleží dovozu. Hrubé národní konečné výdaje se v roce 2005 podílely na užití zdrojů 57,8 % v ČR a 57,6 % v SR, což bylo méně než v roce 1995 o 9,5 p.b., resp. o 5,4 p.b. Zbývající podíly náleží vývozu. Výrazně odlišně se vyvíjel vztah mezi základními složkami na straně zdrojů a na straně užití v ČR než v SR. Zatímco v ČR se převis HDP nad hrubými národními konečnými výdaji zvětšoval, v SR byl vývoj opačný. Za úhrn jedenácti let se podílel HDP na disponibilních zdrojích v ČR 61,4 % a v SR 57,5 % a na desetiletých přírůstcích to bylo méně v ČR o 7,1 p.b. a v SR o 7,6 p.b. Na straně užití se v úhrnu za jedenáct let na celkových konečných výdajích podílely hrubé národní konečné výdaje 62,6 % v ČR (více o 1,2 p.b. než HDP na zdrojích) a 60,6 % v SR (více o 3,1 p.b. než HDP na zdrojích). Na desetiletých přírůstcích byly tyto podíly nižší v ČR o 12,7 p.b. a v SR o 5,7 p.b. Prakticky to znamená, že rozdíl mezi změnou podílů HDP na zdrojích (úhrn a přírůstek) a změnou podílů hrubých národních konečných výdajů na užití zdrojů (úhrn a přírůstek) byl v ČR menší (7,1 p.b. k 12,7 p.b.) a v SR větší (7,6 p.b. k 5,7 p.b.).

Tab. č. 20 Celková a přírůstková struktura disponibilních zdrojů a jejich užití

	ČR				SR			
	v mld. Kč b.c.		Podíly v % ³⁾		v mld. Sk b.c.		Podíly v % ³⁾	
	Úhrn ¹⁾	Přírůstek ²⁾			Úhrn ¹⁾	Přírůstek ²⁾		
Disponibilní zdroje	39 722,3	2 769,9	100,0	100,0	18 635,2	1 773,2	100,0	100,0
v tom: HDP	24 372,5	1 503,8	61,4	54,3	10 720,6	885,3	57,5	49,9
Dovoz	15 349,8	1 266,1	38,6	45,7	7 914,6	887,9	42,5	50,1
Celkové konečné výdaje	39 722,3	2 769,9	100,0	100,0	18 635,2	1 773,2	100,0	100,0
v tom: konečné národní výdaje	24 862,2	1 383,4	62,6	49,9	11 288,8	972,6	60,6	54,9
Vývoz	14 722,3	1 386,5	37,4	50,1	7 346,4	800,6	39,4	45,1

1) Úhrn za roky 1995 až 2005

2) Přírůstek v roce 2005 proti roku 1995

3) Podíly na 1 a na 2

- V ČR růst a v SR pokles míry krytí konečných výdajů tvorbou HDP**

Průměrná míra krytí hrubých národních konečných výdajů tvorbou HDP (za celé období) byla vyšší v ČR (98,0 %) než v SR (95,0 %) a do roku 2005 ve srovnání s rokem 1995 v ČR vzrostla o 6,4 % a v SR poklesla o 6,9 %. Na 1000 Kč/Sk disponibilních zdrojů v roce 2005 připadlo na HDP 589 Kč v ČR a 548 Sk v SR, což oproti roku 1995 bylo méně o 56 Kč (tj. o 8,7 %), resp. o 96 Sk (tj. o 14,9 %). Naproti tomu vztah dovozu ke zdrojům v tomtéž období vzrostl v ČR o 15,8 % a v SR o 27,0 %. Na 1000 Kč/Sk užití zdrojů v roce 2005 připadlo na hrubé národní konečné výdaje 578 Kč a 576 Sk, což oproti roku 1995 bylo mírně o 95 Kč, tj. o 14,1 % a o 54 Sk, tj. o 8,6 %. Vztah vývozu k užití zdrojů vzrostl v tomtéž období v ČR o

Mezinárodní srovnání základních ekonomických ukazatelů České republiky a Slovenské republiky za roky 1995 až 2005

29,1 % a v SR jen o 14,6 %. Rozdíl v poměrech mezi poklesem HDP ke zdrojům a hrubých národních konečných výdajů k užití zdrojů byl v ČR kladný (5,4 p.b.) a v SR záporný (6,3 p.b.).

Tab. č. 21 Vývoj struktury disponibilních zdrojů a celkových konečných výdajů

Na 1000 Kč/Sk disponibilních zdrojů a jejich užití v b.c. připadá v Kč/Sk								
	ČR				SR			
	Roky			2005 méně 1995	Roky			2005 méně 1995
	1995	2000	2005		1995	2000	2005	
HDP	645	601	589	- 56	644	579	548	- 96
Dovozu	355	399	411	56	356	421	452	96
Národních konečných výdajů	673	619	578	- 95	630	593	576	- 54
Vývozu	327	381	422	95	370	407	424	54

• **Vliv konečných výdajů převýšil vliv HDP v ČR méně než v SR**

Zdroje k dispozici pro konečné výdaje (tvorba) a celkové konečné výdaje (užití) se do roku 2005 ve srovnání s rokem 1995 zvýšily reálně v ČR o 66,7 %, tj. v průměru za rok o 5,2 % a v SR o 88,5 %, tj. v průměru za rok o 6,5 %. K uvedenému zvýšení vytvořených zdrojů více přispěl v obou státech růst dovozu než HDP; příspěvek HDP 19,8 p.b. v ČR a 31,6 p.b. v SR byl nižší než příspěvek dovozu o 27,1 p.b. v ČR a o 25,3 p.b. v SR. To znamená, že na desetiletém přírůstku disponibilních zdrojů se podílel přírůstek HDP méně než třetinou v ČR (29,6 %) a podstatně více než třetinou v SR (35,7 %). Na straně užití přispěl ke zvýšení celkových konečných výdajů (rovněž v obou státech) více růst vývozu než růst národních konečných výdajů; jejich vliv 20,6 p.b. v ČR a 37,2 p.b. v SR byl nižší než vliv vývozu o 25,5 p.b. a o 14,1 p.b. V obou státech byl růst disponibilních zdrojů a celkových konečných výdajů větší ve druhém než v prvním pětiletém období; míra jeho zrychlení byla však značně vyšší v ČR než v SR. Zároveň kombinace vlivů složek se měnila rozdílně. Příspěvek růstu HDP na tvorbě zdrojů v ČR přesáhl ve druhém období mírně jednu třetinu (v prvním období nedosáhl ani čtvrtiny) a v SR byl v obou obdobích stejný, značně vyšší než jedna třetina (35,6 %). Příspěvek růstu hrubých národních konečných výdajů na užití zdrojů byl ve druhém ve srovnání s prvním obdobím v ČR vyšší o 1,8 p.b. a v SR nižší o 2,5 p.b. Poměr mezi vlivem růstu HDP a národních konečných výdajů se tak podstatně více změnil v ČR (75,7 % k 106,4 %) než v SR (81,8 % k 86,8 %).

Tab. č. 22 Vliv složek na disponibilní zdroje a jejich užití

ze stálých cen 2000

	ČR			SR		
	<u>2000</u> 1995	<u>2005</u> 2000	<u>2005</u> 1995	<u>2000</u> 1995	<u>2005</u> 2000	<u>2005</u> 1995
Disponibilní zdroje a užití	123,6	134,9	166,7	134,0	140,7	188,5
	Vliv složek v p.b.					
HDP	5,3	11,7	19,8	12,1	14,5	31,6
Dovoz	18,3	23,2	46,9	21,9	26,2	56,9
Národní konečné výdaje	7,0	11,0	20,6	14,8	16,7	37,2
Vývoz	16,6	23,9	46,1	19,2	24,0	51,3